

memorii | jurnale

Reinhold Messner, născut în 1944 în Tirolul de Sud, într-o vale aflată astăzi pe teritoriul Italiei, este considerat cel mai mare alpinist al tuturor timpurilor. A urcat toți cei paisprezece optmiari și a traversat pe jos Antarctica și Groenlanda, Tibetul și deșerturile Gobi și Taklamakan. Până în prezent, a dus la capăt peste o sută de ascensiuni și a uimit întreaga lume urcând singur și fără mască de oxigen pe Everest. A publicat peste 80 de cărți și articole despre expedițiile sale. A fost deputat în Parlamentul European, a întemeiat șase muzee dedicate munților și alpinismului, precum și o fundație care sprijină oamenii de munte din întreaga lume. În 2018 a primit Premiul Prințesei Asturiei la categoria sport și apare de nouă ori în Cartea Recordurilor, categoria „Primii din lume“. Reinhold Messner a intrat în istorie nu doar datorită curajului și abilităților sale fizice uluitoare, ci și grație capacităților mentale de excepție, care reprezintă un factor decisiv al succesului său. Personalitate ieșită din comun, Messner a reușit să demonstreze că ceea ce toată lumea consideră drept imposibil nu este pentru el decât încă o luptă din care va ieși biruitor.

REINHOLD
MESSNER
DINCOLO DE LIMITĂ

O AUTOBIOGRAFIE ÎN DIALOG
CU THOMAS HÜETLIN

Traducere din germană de
EUGEN POPA

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Fotografii: Arhiva Reinhold Messner

Redactor: Andreea Niță

Coperta: Ioana Nedelcu

Tehnoredactor: Manuela Măxineanu

DTP: Radu Dobreci, Carmen Petrescu

Lucrare executată la Tipo Lidana – Suceava

Reinhold Messner

Meine Leben am Limit

Eine Autobiographie in Gesprächen mit Thomas Hüetlin

© 2004 by Piper Verlag GmbH, München/Berlin

All rights reserved.

Photographs' copyright © Archiv Reinhold Messner

© HUMANITAS, 2018, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Messner, Reinhold

Dincolo de limită: o autobiografie în dialog cu Thomas Hüetlin /

Reinhold Messner; trad. din germană de Eugen Popa. –

București: Humanitas, 2018

ISBN 978-973-50-6199-9

I. Hüetlin, Thomas

II. Popa, Eugen (trad.)

929

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

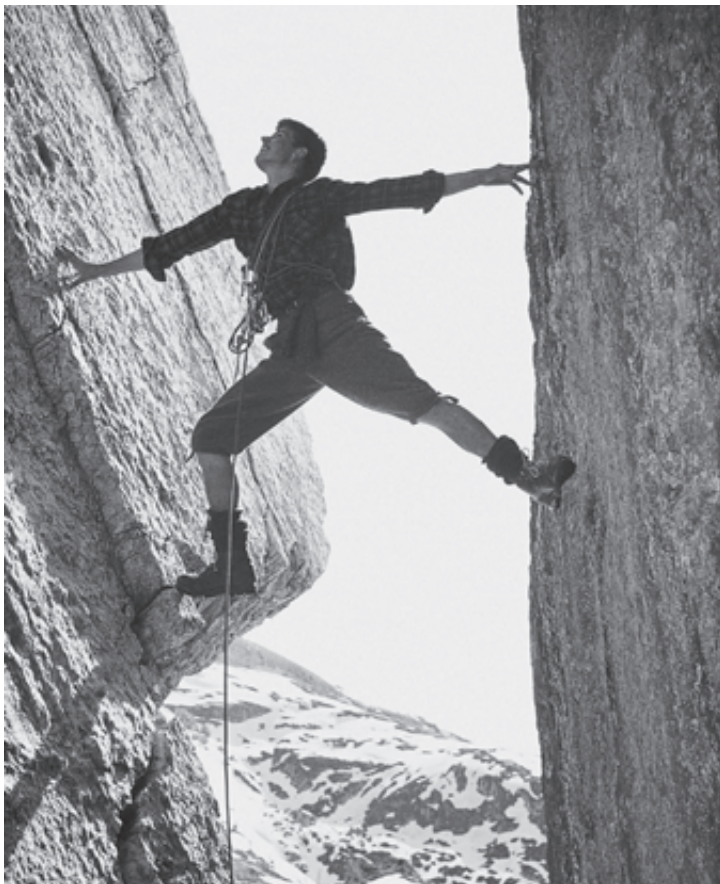
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 021/311 23 30

CUPRINS

Sfidând gravitația	7
Ascensiunea la mari altitudini	45
Pe întinderile nesfârșite	105
În căutarea unor răspunsuri	131
Contribuția la dezvoltarea țării	153
Construind moștenirea	169
Decât să scrii, mai bine spargi lemne	197
Reinhold Messner – date biografice	221
Bibliografia mottourilor	229

CAPITOLUL I
SFIDÂND GRAVITAȚIA
1949-1969



Escaladă pe stâncă: Tânărul Reinhold Messner în Cinque Torri / munții Dolomiți (1965).

„Ideile care valorează ceva nu vor să fie înțelese, ci trăite.“

contele Harry Kessler, mai 1869

COPILĂRIE PE STÂNCĂ

De când mă știu, am fost întotdeauna cățărător pe stâncă. Însă nu mă cățăram numai pe pereții de acasă, din masivul Geislerspitzen, pe blocurile de stâncă de la marginea pădurii, înalte cât casa, pe fațadele ruinelor și, în pauza de la școală, pe zidul cimitirului. Mă cățăram, în primul rând, în fantezia mea. Fiind mereu cu sufletul înaintea putinței, am urcat pereți de stâncă tot mai înclinați – până când, pe verticale, nici un drum nu mi s-a mai părut imposibil. În cele din urmă, am reușit să fac o serie de escalade în premieră – pe cei mai înalți pereți din Dolomiți, pe Eiger, Kilimanjaro și Aconcagua.

Mergeam și la școală, iar acasă mă făceam util, cot la cot cu frații mei, la ferma de găini care le permitea părinților noștri să crească nouă copii. Tata era profesor la școala din sat și a fost și primul meu instructor pe stâncă, dar pe la zece sau doisprezece ani deja îl întrecusem, cățărându-mă cu Günther, fraatele meu mai mic, într-un tărâm care ne aparținea numai nouă.

Încă din ultimii ani de școală am observat că drumul meu către cunoaștere nu putea să treacă pe la biblioteci și profesori, prin universități și studii. Drumul meu erau viața și trăirea realității. E adevărat, am învățat multe, am preluat experiențe la mâna a doua – nimic însă nu avea să conteze așa de mult ca trăirile mele din sălbăticie. Toate ideile mele despre relații sociale, naturale, religioase se sprijină pe experiențe proprii.

Acesta este unul dintre motivele pentru care, mai târziu, m-am străduit tot timpul să planific următoarea expediție, să mă încumet la o nouă călătorie. Cât de des mi-am zis pe drum: „E de ajuns!“ Și totuși, după câteva săptămâni, când eforturile, grijile, truda erau uitate, începeam să visez la o nouă provocare, să pun la cale o nouă tură de cățărare. În curând, eram din nou pe traseu. Și iar era periculos. Nu voiam să-mi risc

pielea! Dar știam un lucru: dacă, într-o zi, nu aș mai fi putut să visez, să călătoresc, aș fi îmbătrânit și m-ar fi cuprins dez-nădejdea.

Era amiază și ședeam tuspatru pe custura Secédei din Geislerspitzen, tata, doi dintre frații mei și cu mine. Deasupra noastră – vârful Kleine Fermeda. Luminat de soare, peretele său sudic arăta înclinat, însă curat, traseul de urcare era logic. Cățiva nori cumulus atârnav ca niște ghemotoace de vată peste Dolomiții de sud-est, ale căror vârfuri se ițeau deasupra platoului Puez. Deci vremea rămânea bună.

Ceea ce mă îmboldea să tot mășor din ochi peretele de deasupra noastră nu era o simplă curiozitate sau exuberanță, era mai mult de atât. Era mai degrabă dorința de a-mi măsura puterile cu muntele. Pentru că tata n-a avut nimic împotriva, am pornit singur și fără coardă. Am mers o bucată bună în jos pe o brână, apoi m-am cățărat în diagonală, spre dreapta și în sus. Stânca, aspră și destul de spălată, nu era deosebit de abruptă la început, dar sub mine peretele se prăvălea vertical. Nu mă uitam în jos, ci la peretele din fața mea, pe care urcam, priză după priză, pas cu pas. Exact asta voiam să fac: să mă cațăr, fără să mă uit în jur, să-mi urmez instinctul, să găsesc singur drumul. Am ajuns la pasajul-cheie și m-am uitat mai bine la peretele vertical de deasupra mea. După ce am stabilit cu privirea o succesiune de prize, am pornit în sus. Uitasem de toate, eram cu totul priză de mână și de picior și mișcare, uitasem de mine. Cred că, o dată, am ezitat o clipă, uitându-mă în jos la abisul de sub picioarele mele, care se pierdea, 300 de metri mai jos, în verdele pășunii alpine. După câțiva metri, dificultatea cățărării a scăzut din nou și puțin după aceea am pășit cu grijă pe vârful sudic, m-am cățărat pe stânca friabilă spre vârful principal și, privind către nord, am văzut pășunile de pe Gschnagenhardt-Alm, de unde porniserăm de dimineață pe traseu. În sud se vedeau toate vârfurile cunoscute ale Dolomiților, de la Langkofel până la Saß Songher, iar mai în spate – Marmolada, Monte Pelmo și Civetta.

Escalada era pentru mine mai mult decât un sport. Din ea făceau parte pericolul și dificultățile, libertatea și aventura. Să

te cațeri pe un perete înalt însemna să te dedici în întregime, să urmărești un mister, să te bizui câteva zile doar pe tine însuși.

Escalada are de-a face cu spațiul deschis, cu libertatea de a îndrăzni în afara tuturor regulilor, cu posibilitatea de a trăi cu intensitate, de a afla lucruri noi despre natura umană. Și întotdeauna există mai mult decât un răspuns la o întrebare, mai mult decât o poveste îndărătul unei experiențe. Pentru mine, fantezia este mai importantă în escaladă decât mușchii sau sfidarea morții. E mai valoroasă decât tehnologia. Dezvoltarea omului este mai importantă decât toate „scările de pi-toane“ laolaltă. Comorile noastre se găsesc în idei, nu în trasee de escaladă asigurate. Așadar, important e să asiguri bogăția posibilităților, nu fiecare metru de stâncă.

THOMAS HÜETLIN *Ați crescut în Villnöss, o vale din Tirolul de Sud, de la poalele Geislerului, care a rămas până astăzi în cea mai mare parte virgină. Cine stătea cel mai sus în ierarhia acestui cosmos virgin – Dumnezeu?*

REINHOLD MESSNER Nu, ființa cea mai puternică în acel loc era fermierul care deținea cea mai mare fermă. Pe urmă, mai era și preotul, un domn venerabil, pe care îl respectam cu toții. Tatăl meu era profesor și directorul școlii din vale.

— *De ce ținea tatăl dumneavoastră și o crescătorie de iepuri?*

— Eram nouă copii, iar tata avea nevoie de încă un venit. Mama tundea iepurii și vindea lâna de angora. Mai și tăiam câte unul, dar cei cincizeci-șaizeci de iepuri însemnau pentru noi lână, lână de angora – o lână foarte valoroasă.

— *Pe lângă iepuri, ați ajuns în curând să aveți și o fermă de găini.*

— Găini am avut cu miile în cele din urmă. Am livrat pui și găini de prăsilă în tot Tirolul de Sud. Noi, copiii, trebuia să muncim. Eu am început să muncesc la șase ani, la ferma de găini.

— *Câte ore trebuia să munciți acolo?*

— Vara – șase, șapte, opt ore.

— *Pe zi?*

— Da. Tata n-ar fi reușit s-o scoată la capăt cu noi doar din leafa de profesor. În afară de asta, el mai avea două motive ascunse ca să ne pună la treabă. În primul rând, voia ca noi, copiii profesorului, să nu avem în vale o poziție privilegiată. Toți copiii din vale trebuiau să muncească. Trecea drept imoral să te zbungui și să te joci toată ziua. Toți copiii din vale trebuiau să ajute în grajd, să meargă cu vitele la păscut, să secere grâne și să care fân. Deci și noi trebuia să dăm o mână de ajutor – la ferma de găini. În al doilea rând, în felul ăsta ne-a ținut departe de stradă, de tot felul de ispite.

— *Într-un film cu fotbaliști, Das Wunder von Bern (Minunea de la Berna), se taie un iepure pentru friptura de duminică. Băiatul e devastat când descoperă că iepurele a fost omorât. Aveți o atitudine asemănătoare față de animale, sau vedeți în ele doar utilitatea?*

— Când aveam zece ani, sacrificam și jumuleam sâmbăta până la cincizeci de pui. Mama doamnei Degani de la Hotelul Kabis avea și dumneaei găini și ne chema pe noi când gătea pui pentru oaspeți. „Băieți“, zicea, „ajutați-mă să jumulesc puii“. Pentru noi, tăiatul și jumulitul erau ceva la fel de obișnuit ca temele de la școală. O făceam și pentru preot.

— *Cum sacrifici un pui? Îi tai capul?*

— Noi aveam propria noastră metodă. Tata ne-a învățat. Puiul primește o lovitură în tâmplă cu o foarfecă mare – o foarfecă de croitorie. Exact deasupra ochiului drept. Pe urmă este inconștient. Totul e foarte simplu. Se apucă mai întâi puiul – pot s-o fac și astăzi, ca și cum aș lua un creion în mână – și se prinde strâns sub brațul stâng, ca să nu se zbată. Nu, puiului nu-i e frică, totul e foarte normal, nu-i fac nimic. Îi apuc capul în mână și îl lovesc tare printre degete în tâmplă. Puiul este deci inconștient pentru câteva clipe. Nu simte nimic. Apoi îi deschid ciocul cu două degete și îi tai cele două artere din cerul gurii. Dintr-o singură tăietură, pentru că urmăresc exact partea moale din cerul gurii. Apoi îi curge sângele până moare. I se scurge tot sângele fără să se zbată prea mult. Fiindcă e încă amorțit. Puiul se agită puțin la sfârșit, se smucește oleacă,

apoi s-a terminat. Dar dacă îi tai capul cu toporul, puiul va sări de colo-colo fără cap.

— *Pentru astfel de metode nu aveți decât dispreț, nu-i așa?*

— Da, pentru că e neprofesionist, chiar îngrozitor. Nici nu pot să mă uit. E o metodă lipsită de pricepere.

— *Se pare că erați încă de pe atunci un perfecționist. De cât timp aveți nevoie ca să jumuliți un pui?*

— Dacă puiul nu s-a răcit, zece până la cincisprezece minute. Știu exact în ce locuri trebuie să fiu cu băgare de seamă, ca să nu se sfâșie pielea. În orice caz, nu sunt în fiecare zi la fel de rapid.

— *După al Doilea Război Mondial, Tirolul de Sud a aparținut din nou Italiei, dar cei mai mulți sud-tirolezi îi urau pe italieni și se simțeau sub stăpânire străină. Ați avut acest sentiment în copilărie?*

— În anii cincizeci, existau sentimente puternice împotriva Italiei. Era și de înțeles. În anii treizeci, în timpul fascismului italian, am fost pur și simplu suprimați, italianizați. Cei de la Roma și-au zis: „În cincizeci de ani o să vorbească toți italiana, și apoi n-o să mai existe sud-tirolezi germani!“ Școlile erau și ele numai în italiană. Imaginea este următoarea: ai doisprezece ani și mergi de azi la o școală italiană, iar profesorul italian nu știe nici o boabă de germană. A fost o fractură îngrozitoare. Oamenii n-au înțeles deloc ce li se întâmpla. Și s-au simțit tratați atât de rău, încât în 1939, când Hitler și Mussolini au discutat despre așa-numita Opțiune, conform căreia toți sud-tirolezii trebuiau să aleagă dacă rămân în țară sau vor să emigreze în Reichul german, 86 % dintre sud-tirolezi s-au pronunțat pentru emigrare – aproape toți muncitorii, mulți, mulți țărani care aveau aici patria lor, avutul lor, gospodăriile lor, pentru care patria era totul, au votat pentru Germania.

— *Sună ca și cum ați nutri în ziua de azi simpatie pentru lozinca „Acasă în Reich“.*

— Dimpotrivă, unul dintre primele scandaluri pe care le-am stârnit în Tirolul de Sud s-a bazat pe afirmația mea că asta a fost trădare de patrie. Cei mai mulți și-au spus: „Mai bine

părăsim țara asta, care a fost patria noastră timp de o mie de ani, decât să rămânem sub italieni.“ Adevărata patrie erau acum Germania lui Hitler și germanitatea. Voiau, până la urmă, să-i fie pe plac Führerului, aderând, dacă se putea, cu o sută de procente. Există cumva și speranța că, astfel, o să se renunțe la strămutare, cu toate că Hitler scrisese în *Mein Kampf* că nu dădea două parale pe Tirolul de Sud. Axa Berlin–Roma era mult mai importantă pentru el decât acest Tirol de Sud de limbă germană. Cât cinism! Și câtă bună-credință!

— *Tatăl dumneavoastră s-a numărat printre cei care au votat la vremea aceea pentru plecare?*

— Da, și el se așteptase să fie strămutat în Carpați, în peninsula Crimeea sau cine știe pe unde. Această strămutare a fost până la urmă o poveste neclară. Oamenilor li s-au promis multe, dar nu s-a îndeplinit nimic. Cei care plecau au fost plasați în colonii provizorii. S-au măsurat toate gospodăriile și oamenilor li s-a spus: o să primiți o gospodărie asemănătoare cu asta de aici. S-a vorbit despre asta, chiar și oficial, se făcea multă propagandă: cultivatorii de viță-de-vie merg în Crimeea, muntenii – probabil în Carpați.

— *Așadar tatăl dumneavoastră era de acord să le facă altora exact ce-i făceau lui italienii: să le ia țara, să le nimicească cultura, să-i jefuiască.*

— În vara lui '39, o serie de politicieni sud-tirolezi de seamă s-au dus pe tăcute la Berlin, ca să-i vorbească Führerului. N-au obținut audiență, dar au primit, totuși, lămuriri. Au fost primiți de Himmler și au întrebat: „Ce se întâmplă cu noi, dacă votăm pentru Führer?“ Himmler le-ar fi spus: „Mergeți în Carpați sau în Crimeea, ca popor unit.“ La zece ani după război, tata mi-a dat o carte pentru tineret în care era vorba despre o vânatoare de urși în Carpați și mi-a spus: „Citește asta, acolo am fi fost azi, dacă lucrurile mergeau altfel; e foarte interesant, fiindcă sunt munți și acolo.“ Carpații erau deci munții în care ar fi trebuit să trăim astăzi, dacă istoria ar fi fost alta. Sud-tirolezii vorbesc mult și cu plăcere despre dragostea lor pentru patrie. Așa, ca și cum ar fi bunul lor cel mai de preț, marea lor putere. Pe atunci însă, în 1939, ar fi plecat aproape toți. Nici

până astăzi n-am reușit să-mi explic comportamentul lor, iar noțiunea de „patrie“ mi se pare suspectă.

— *Cum ați observat, încă din copilărie, că acasă domneau sentimente progermane?*

— După numele noastre. Eu mă numesc Reinhold, pentru că un astfel de nume nu poate fi italianizat. Fratele meu cel mai mare se numește Helmut, pentru că numele lui nu poate fi italianizat. Pe sora mea o cheamă Waltraut, de asemenea imposibil de italianizat, Günther, Erich, Siegfried, Hubert, Hans Jörg, Werner – și așa mai departe. N-am avut nici un Josef, pentru că, dintr-un Josef, fasciștii italieni ar fi făcut pe loc un Giuseppe.

— *Ați vorbit mai târziu cu tatăl dumneavoastră despre acest miraj al Germaniei?*

— Am încercat, dar am fost respins pe loc.

— *În ce consta această respingere?*

— Noi, cei mai mari, aveam întrebări, normal, dar tata tăcea și mama zicea: „Încetați, lăsați asta.“ Pe urmă, când era singură cu noi, ne-a zis: „Trebuie să înțelegeți, nu mai vorbiți niciodată despre asta. Nu suportă. Nici despre război, nici despre perioada nazistă, nici despre prigonirea evreilor.“

— *Când v-a fost clar că a existat ceva precum Holocaustul?*

— Poate pe la cincisprezece ani. Înainte nu aflasem de evrei. Totuși, în sat se cântau încă niște cântece din vremea Wehrmachtului – cântece ale căror refrene sunau așa: „La gara din Ierusalim, acolo poți să vezi jidani.“ Le-am auzit la han când eram mic și am întrebat acasă: „Ce cântă ăia acolo?“ Tata n-a zis decât: „Încetează cu aiureala asta!“ Iar eu nu am înțeles chiar deloc de ce era supărat. Era doar un cântec, așa credeam. Nu știam ce sunt evreii. Ce-o fi având tata? – m-am gândit.

— *De ce credeți că își ascundea tatăl dumneavoastră trecutul ca sub o lespede de mormânt? Oare această paradă de naționalism german i se părea penibilă? Sau îi provoca amărăciune?*

— Avea sentimentul că și-a irosit tinerețea. Nu recunoștea, însă, ca în timpul acestui război să-și fi pierdut și idealurile. Înainte de război fusese la seminarul de preoți, mergea la cățărăt, și acum, la 28 de ani, venise acasă pustii, decepționat,

lipsit de speranță. Pentru că trebuia să muncească ceva, s-a făcut profesor. Se căutau dascăli germani. După război, școala germană n-a mai fost interzisă, cu toate că rămăsesem în Italia. Ca învățător, tatăl meu era un autodidact, dădea explicații strălucite, în mod sigur, însă nu era un bun pedagog.

— *Cum a suportat mama dumneavoastră un bărbat așa posomorât și sever?*

— Nu știu, a trebuit – și a rămas cu el.

— *În multe privințe, se pare că mama era exact opusul tatălui.*

— O chema Maria, era brunetă și radia ca o statuie a Madonnei.

— *Ce culoare aveau ochii ei?*

— Albastru deschis? Nu mai știu. Ciudat, îmi scapă acum. În orice caz, nu avea ochii așa albaștri cum îi avem noi, copiii.

— *Ce vedeți când vă gândiți la mama dumneavoastră?*

— Că era mereu acolo și rezolva toate problemele. Era polul puternic al familiei. Era mereu acolo, era pentru toți acolo. Mama era atât de firească în altruismul ei. În afară de asta, avea nesfârșit de multă răbdare. Cum o scotea mama la capăt mereu, nu știu nici acum.

— *Vă amintiți să fi țipat vreodată la dumneavoastră?*

— Nu. Nu, rar așa ceva din partea mamei.

— *Nu sunteți sigur?*

— Mama era blândă. Era elementul de echilibru pe lângă un tată așa sever și supărat. Când unul dintre noi, băieții – sora noastră era foarte ascultătoare – făcea o boacănă, mama salva de fiecare dată situația. Fratele meu Hubert a fost dat afară de la gimnaziu pentru c-a citit cu glas tare în dormitor o povestire de Heine. Călătoria lui Heine prin Tirolul de Sud către Italia. Descrierea defavorabilă făcută de Heine Brixenului. Este atât de frumoasă și de nimerită. Tata a tunat și a fulgerat, și apoi a zis OK, dacă băiatu-i așa prost, să intre ca ucenic undeva sau la o fermă, să muncească. S-a zis cu școala. Mama, însă, a căutat chiar a doua zi loc la altă școală. S-a dus la Merano, a găsit un director – de altfel, un fost camarad al